

N:o 24.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående upplåtelse till allmänna barnhusinrättningen af oinskränkt egande- och dispositionsrätt till tomten n:o 17 kvarteret Barnhuset samt uppförande af nytt cellfängelse för Stockholms län m. m.; gifven Stockholms slott den 29 januari 1895.

Under åberopande af bilagda utdrag af protokollet öfver justitiedepartementets ärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att medgifva:

dels att oinskränkt egande- och dispositionsrätt till tomten n:o 17 kvarteret Barnhuset må till allmänna barnhusinrättningen i Stockholm upplåtas, mot vederlag af ej mindre den i statsrådsprotokollet omförmälda tomt inom kvarteret Domherren än äfven ett kontant belopp af 597,500 kronor samt på de vilkor i öfrigt, som finnas upptagna i direktionens öfver allmänna barnhusinrättningen skrifvelse till fångvårdsstyrelsen af den 23 augusti 1894;

dels att å nämnda tomt inom kvarteret Domherren må uppföras nytt cellfängelse för Stockholms län;

dels ock att till betäckande af byggnadskostnaden för nämnda nya länsfängelse, beräknad till 300,000 kronor, samt af kostnaderna för nödiga byggnads- och inredningsarbeten vid centralfängelserna å Nya Varfvet samt i Göteborg och Norrköping, hvilka kostnader ansetts komma att uppgå till 341,500 kronor, må användas — jemte influtna och inflytande hyresmedel för vissa uthyrda delar af tomten n:o 17 i kvarteret

Barnhuset till belopp af 29,000 kronor — de medel, tillhopa utgörande 612,500 kronor, som komma att inflyta till följd af uppgörelsen med allmänna barnhusinrättningen.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Aug. Östergren.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
tisdagen den 29 januari 1895,*

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena
 grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: friherre ÅKERHJELM,
 ÖSTERGREN,
 GROLL,
 WIKBLAD,
 GILLJAM,
 friherre RAPPE,
 CHRISTERSON,
 WERSÅLL.

Efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet
anförde föredraganden, statsrådet Östergren:

I nådig proposition till 1892 års Riksdag föreslog Eders Kongl. Maj:t
Riksdagen att medgifva:

dels att den kronan tillhöriga lägenheten Stenbrottet i Solna socken
och Danderyds skeppslag af Stockholms län finge från viss angifven tid
till fångvården upplåtas för uppförande derstädes af ett nytt central-
fångelse för qvinnor och ett nytt cellfångelse för Stockholms län i stället
för de å tomten n:o 17 i kvarteret Barnhuset i Stockholm belägna
fångelser;

dels att oinskränkt egande- och dispositionsrätt till nämnda tomt, n:o 17 i kvarteret Barnhuset, finge till direktionen öfver allmänna barnhusinrättningen i Stockholm upplåtas mot 597,500 kronor, att tillhandahållas fångvårdsstyrelsen i den mån arbetet med uppförandet af ifrågakomna fångelser toge sin början och fortskrede;

dels ock att nyssnämnda belopp, 597,500 kronor, finge användas såsom bidrag till kostnaden för de nya fångelserna.

Från den utredning i ämnet, som jemte denna nådiga proposition till Riksdagen öfverlemnades, torde jag få underdånigst erinra om följande:

Det å Norrmalm i Stockholm befintliga centralfängelset för qvinnor är beläget å tomten n:o 17 i kvarteret Barnhuset, hvilken tomt enligt nådigt bref den 30 oktober 1633 för evärdlig tid förlänats till allmänna barnhusinrättningen i Stockholm, men sedermera blifvit tagen i anspråk för fångvårdens behof och genom nådigt bref den 26 maj 1826 öfverlemnats till styrelsen öfver fångelser och arbetsinrättningar i riket för att användas till en korrektionsanstalt för qvinnor emot en årlig ersättning till allmänna barnhusinrättningen af 2,250 kronor, varande sedermera jemväl cellfångelse för Stockholms län å tomten uppfördt.

Under år 1888 gjorde fångvårdsstyrelsen underdånig framställning om behovet af ett nytt centralfångelse för qvinnor i stället för det å Norrmalm belägna. I denna framställning anfördes bland annat, att ej mindre sistnämnda fångelse än afven rikets två andra, i Norrköping och Göteborg belägna centralfångelser för qvinnor icke befunde sig i tidsenligt skick, och att särskildt centralfängelset å Norrmalm såväl i afseende på byggnadssätt som med hänsyn till anordning och inredning vore, såsom Riksdagens år 1886 församlade revisorer jemväl anmärkt, i hög grad otidsenligt och otjenligt. Den tomt, hvarå fångelset vore, jemte cellfängelset för Stockholms län, uppfördt, syntes emellertid i afseende till dess centrala läge allt för dyrbar för att ifrågasättas till plats för det nya fångelset, hvartill komme, att en del af samma tomt behöfdes för genomförande af den för Stockholms stad fastställda regleringsplan. Fångvårdsstyrelsen hade därför, under antagande att allmänna barnhusinrättningen skulle önska mot skäligt vederlag återförvärfva dispositionsrätten till tomten, med direktionen öfver barnhusinrättningen inledt underhandlingar, hvilka ledt till det resultat, att direktionen förklarar sig villig att, under förutsättning och villkor att barnhusinrättningen erhöle fri och oinskränkt dispositionsrätt till hela tomten och således jemväl den del deraf, hvarå länsfängelset vore uppfördt, till fångvårdsstyrelsen utbetala 500,000 kronor och anskaffa annan lämplig tomt

för länsfängelset eller i stället för dylik tomt utbetala ytterligare 97,500 kronor.

För åstadkommande af utredning om verkliga försäljningsvärdet å ifrågavarande tomt med byggnader hade genom sakkunnige personer verkstälts värdering, dervid värdet för tomten i hela dess nuvarande utsträckning 306,570 kvadratfot beräknats till 919,710 kronor men till 1,161,445 kronor under förutsättning af dess reglering i öfverensstämmelse med ett emellan barnhusdirektionen och Stockholms stad vilkorligen träffadt aftal, hvilken beräknade högre försäljningssumma värderingsmännen likväl ansett vara så tvifvelaktig, att den knappast kunde i verkligheten påräknas, och hade värdet af de materialier, som efter fångelsernas rifning kunde försälas, uppskattats till omkring 20,000 kronor. På grund af denna värdering och då den af barnhusdirektionen erbjudna summan i hvarje fall utgjorde mera än hälften af det uppskattade försäljningsvärdet, ansåg fångvårdsstyrelsen direktionens anbud vara för statsverket fullt antagligt.

Efter det undersökningar egt rum angående lämplig, kronan tillhörig, plats för nya fångelser, föreslog fångvårdsstyrelsen dertill lägenheten Stenbrottet och hemstalde, att derstädes måtte uppföras dels centralfångelse för qvinnor, dels cellfångelse för Stockholms län i enlighet med ritningar och kostnadsförslag, som fångvårdsstyrelsen låtit utarbета.

Enligt dessa förslag skulle det nya läns-cellfängelset uppföras i nära öfverensstämmelse med det nuvarande. Det nya centralfängelset åter skulle afses uteslutande till straffångelse för qvinnor från rikets alla delar samt innehålla tillräckligt antal dagceller icke allenast för de qvinnor från Stockholms stad, hvilka, dömda till fängelsestraff eller straffarbete i två år och derunder, skulle enligt nådiga förordningen den 21 december 1857 under hela strafftiden förvaras i enrum, utan äfven för de qvinnor från rikets alla delar, som vore dömda till straffarbete utöfver två år eller för lifstiden och enligt nådiga förordningen den 30 maj 1873 skulle vid bestraffningens början hållas i enrum viss del af den ådömda strafftiden. De till tvångsarbete dömda qvinnorna, hvilka dittills förvarats å centralfängelset å Norrmalm, skulle deremot intagas å fångelserna i Norrköping och Göteborg, hvilka fångelser för sådant ändamål borde inredas med nattceller.

Ofvanberörda nådiga proposition blef icke af Riksdagen bifallen. I den skrifvelse af den 20 maj 1892, hvori Riksdagens beslut meddelades, anfördes hufvudsakligen:

att af hvad i ärendet förekommit otvetydigt framginge, att central-

fängelset å Norrmalm befunde sig i så bristfälligt och otidsenligt skick, att en förändring i dervarande förhållanden vore af oafvisligt behof påkallad, liksom äfven ådagalagdt vore, att det ur ekonomisk synpunkt skulle för det allmänna vara fördelaktigt, om en sådan förändring i afseende på de å tomten inom kvarteret Barnhuset förlagda fångvårdsanstalter kunde åvägabringas, att den staten tillkommande rätt till denna välbelägna och dyrbara tomt kunde till skäligen pris föryttras;

att, hvad först beträffade den ekonomiska sidan af dessa frågor, den ersättning, som erbjudits för tomtens öfverlåtande till allmänna barnhusinrättningen, förefallit Riksdagen, med hänsyn till hvad under senaste tiotal af år inom hufvudstaden betingats för jemförliga tomter, väl låg;

att, beträffande de båda fångvårdsanstalternas förflyttande till kronolägenheten Stenbrottet, Riksdagen särskildt funnit olämpligt, att Stockholms länsfängelse blefve förlagdt utom hufvudstaden på ej obetydligt afstånd från länsstyrelsens embetslokaler;

att de olägenheter länsstyrelsen i detta hänseende framhållit syntes Riksdagen vara af den afsevärda betydelse, att deri låge fullgiltigt skäl för afslag å den ifrågasatta förflyttningen hvad länsfängelset beträffade, helst förhållandena icke med nödvändighet påkallade, att detta fängelse uppfördes i omedelbar närhet intill öfriga föreslagna fångvårdsbyggnader;

att Riksdagen vid behandling af ärendet, i hvad det afsåge uppförande af centralfängelse för kvinnor, jemväl tagit i öfvervägande föregående års statsrevisorers framställning med anledning af deras besök i kvinnofångelserna i Norrköping och Göteborg, deri revisorerna förmålt, att förstnämnda fängelse befunnits i tillfredsställande skick, och att hvad särskildt beträffade centralfängelset i Göteborg, hvilket fängelse vore afsedt för sådana fångar af qvinkön från rikets tolf sydligaste län, hvilka enligt 14 kap. 22, 23 och 25 §§ i strafflagen vore dömda till straffarbete på viss tid öfver två år, detsamma funnits synnerligen väl fylla sitt ändamål, hvarför revisorerna ansett önskligt, att den välbetänkta anordning, hvarigenom omförmälda slags förbryterskor förvarades skilda från andra fångar, kunde i om möjligt än vidsträcktare mån genomföras;

att vid eventuellt bifall till Eders Kongl. Maj:ts proposition den af revisorerna uttalade åsigt om lämpligheten af att olika kategorier af kvinnofångar förvarades skilda från hvarandra icke syntes blifva så fullständigt tillämpad som revisorerna åsyftat, åtminstone så tillvida som de efter fullbordandet af det föreslagna nya centralfängelset icke skulle komma att, såsom dittills i regeln egt rum, försändas till särskilda fångvårdsanstalter; af hvilka den i Göteborg syntes så väl fylla sitt ändamål,

att betänkligheter mötte mot dess indragning eller användande på annat sätt än hittills;

att de erinringar, Riksdagen ansett sig i omförmälda hänseende böra framställa emot förslaget, visserligen enligt Riksdagens uppfattning vore af afsevärd betydelse för frågans bedömande; men att såsom afgörande anledning till att Riksdagen icke funnit sig kunna biträda samma förslag Riksdagen ansett den omständighet vara, att tillfyllestgörande utredning icke blifvit förebragt angående behovet af det föreslagna nya centralfängelset för qvinnor; att för Riksdagen syntes uppenbart, att, då inom lagstiftningens område under senaste tider beslutats förmildringar i straffen för upprepade tjufnadsbrott och för barnamord jemte likartade förbrytelser, till hvilka slags brott de till straffarbete dömda qvinnor väl hufvudsakligen gjort sig skyldiga, de verkningar, berörda straffnedsättningar komme att medföra i afseende å antalet till straffarbete på längre tid dömda qvinnor, borde afvaktas, innan för sådana brottslingar uppfördes ett centralfängelse af den omfattning som det föreslagna, hvartill komme, att Riksdagen på förslag af Eders Kongl. Maj:t antagit ny lag angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande i enrum, enligt hvilken lag ända till fyra års ådömdt straffarbete skulle komma att verkställas i cell och sålunda kunna aftjenas i länsfängelserna, i hvilka, enligt hvad fångvårdsstyrelsen i afgifvet utlåtande i ämnet upplyst, erforderligt cellutrymme förefunnes för det ökade antal cellfångar, som berörda lag komme att föranleda; samt att uppenbart vore, att härigenom behovet af utrymme i centralfängelserna komme att ytterligare minskas, hvadan Riksdagen jemväl af denna anledning, och innan verkningen af berörda lag hvada beträffade behöfligt utrymme i centralfängelserna blifvit utrönt, funnit sig ej kunna bifalla Eders Kongl. Maj:ts omförmälda förslag.

I underdånig skrifvelse af den 14 sistlidne december har fångvårdsstyrelsen nu inkommit med nytt förslag till ordnande af ifrågavarande angelägenhet.

Till grund för detta förslag ligger dels ett mellan direktionen öfver allmänna barnhusinrättningen och Stockholms stads drätsel-nämnd den 2 maj 1894 afslutadt samt af stadsfullmäktige den 18 påföljde juni godkänt, vilkorligt kontrakt angående utbyte af jord, enligt hvilket kontrakt staden skulle till barnhusinrättningen afstå bland annat en tomt i kvarteret Domherren i Östermalms församling, dels ett af direktionen i skrifvelse den 23 augusti 1894, under förutsätt-

ning af Kongl. Maj:ts nådiga godkännande, till fångvårdsstyrelsen framställt anbud att, mot erhållande af oinskränkt egande- och dispositionsrätt öfver tomten n:o 17 i kvarteret Barnhuset, till fångvårdsstyrelsen utbetala en ersättningssumma af 597,500 kronor och att derjemte tillhandahålla fångvårdsstyrelsen förutnämnda tomt inom kvarteret Domherren till byggnadsplats för nytt länscellfängelse, varande vid detta anbud i öfrigt fästa följande villkor:

1:o) att senast ett och ett halft år efter det Eders Kongl. Maj:t godkänt ofvanberörda kontrakt samt ifrågavarande af direktionen gjorda erbjudande och i hvarje fall icke senare än den 1 december 1886 styrelsen skall hafva till direktionen öfverlemnadt tomten n:o 17 i kvarteret Barnhuset, med undantag af det af länsfängelset upptagna, å bilagd karta med bokstäfverna n, y¹, r¹, s¹, t¹, u¹, v¹, l², k², i², h², g², f², e², d², c², b², a², x¹ och u utmärkta område, hvilket senare åter skall af styrelsen till direktionen afträdas sist tre och ett halft år från det Eders Kongl. Maj:t godkänt nu ifrågavarande erbjudande och i hvarje fall icke senare än den 1 december 1898;

2:o) att de å tomten n:o 17 i kvarteret Barnhuset befintliga fångvården tillhörande byggnader skola, såvidt de tillhöra fångvården, tillfalla barnhusinrättningen emot en särskild ersättning af 15,000 kronor, som betalas då tomten i sin helhet varder till barnhusinrättningen öfverlemnadt;

3:o) att det arrende af 2,250 kronor årligen, som hittills jemlikt nådiga brefvet den 26 maj 1826 af fångvårdsmedlen till barnhusinrättningen utbetalts, skall fortfarande utgå, intill dess fångvårdsstyrelsen till barnhusinrättningen afträdt tomten n:o 17 i kvarteret Barnhuset med det under punkt 1 här ofvan nämnda undantag, hvarefter arrende bör betalas med 250 kronor om året, intill dess hela tomten blifvit till barnhusinrättningen afträdd;

4:o) att, om någon del af tomten n:o 17 i kvarteret Barnhuset är af fångvårdsstyrelsen utarrenderad, arrendet därför skall tillfalla styrelsen, intill dess den utarrenderade marken i enlighet med den här ofvan i punkten 1 intagna bestämmelsen till barnhusinrättningen öfverlemnats, hvarefter arrendet tillfaller inrättningen, som i hvarje fall skall ega uppbära arrendeafgifterna senast ett och ett halft år efter det nu ifrågavarande erbjudande blifvit af Eders Kongl. Maj:t godkänt;

5:o) att den af barnhusinrättningen erbjudna ersättningssumma, 597,500 kronor, till fångvårdsstyrelsen utbetalas i den mån arbetet med uppförandet af de fängelsebyggnader, hvilka skola ersätta de å tomten n:o 17 i kvarteret Barnhuset förlagda fängelser, tager sin början och

fortskrider, dock att styrelsen icke eger att uttaga medlen tidigare än följande uppställning utvisar, nemligen:

vid byggnadsarbetenas början	150,000	kr.
ett halft år från byggnadsarbetenas början	100,000	»
ett år » » »	50,000	»
två år » » »	100,000	»
två och ett halft år » »	100,000	»
vid öfverlemnandet till direktionen af tomten n:o 17 med undantag af länsfängelsets område	50,000	»
och vid öfverlemnande till direktionen af sist omnämnda område	47,500	»
	<u>Summa 597,500 kr.;</u>	

6:o) att ofvan omnämnda, å bifogad karta särskildt utmärkta område inom kvarteret Domherren skall till fångvårdsstyrelsen öfverlåtas, så snart direktionen öfver barnhusinrättningen jemlikt kontraktet af den 2 maj 1894 fått detsamma tillträda;

7:o) att all den rätt emot Stockholms stad, som uti nyssnämnda kontrakt tillagts barnhusinrättningen såsom blifvande egare till det i nästföregående punkt afsedda område, skall å fångvårdsstyrelsen öfverlåtas; samt

8:o) att, sedan fångvårdsstyrelsen till direktionen öfver barnhusinrättningen afträdt tomten n:o 17 i kvarteret Barnhuset med undantag af det för länsfängelset använda området, men ännu icke utrymt länsfängelset, direktionen skall ej mindre tillse, att tillträde för körande och gående till samma fängelse lemnas obehindradt och att de till fängelset ledande gas-, vatten- och afloppsledningar icke genom arbeten å kringliggande mark afbrytas, än äfven låta på barnhusinrättningens bekostnad bättra och förstärka det kring länsfängelset uppförda träplank, der sådant för fängelset skulle finnas nödigt.

I afseende på detta direktionens öfver allmänna barnhusinrättningen anbud anför fångvårdsstyrelsen, att detsamma ställer sig för fångvården vida fördelaktigare än det i propositionen till 1892 års Riksdag omnämnda; och att den för uppförande af nytt länsfängelse erbjudna tomten, hvilken styrelsen anser kunna i värde uppskattas till 240,500 kronor, är dertill synnerligen lämplig, omsluten på alla sidor af 18 meter breda gator, erbjudande trygghet mot eldfara och oberörd af de menliga inflytelser, som byggnader inom samma kvarter alltid medföra, samt med sådan belägenhet i öfrigt, att styrelsen har all anledning antaga, det Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län skall finna sig dermed

tillfredsstäld. Styrelsen anser fördenskull det gjorda anbudet vara för fångvården synnerligen fördelaktigt, hvadan, och då intet varit att erinra mot de af direktionen öfver allmänna barnhusinrättningen i öfrigt uppställda vilkor, styrelsen anser någon tvekan om antagligheten af samma anbud icke kunna förefinnas.

Hvad angår de anordningar, som böra vidtagas för ersättande af de nu å Norrmalm befintliga fångelserna, så kräfvdes, såsom ofvan är antydt, att nytt cellfångelse för Stockholms län uppföres.

Deremot har fångvårdsstyrelsen ansett, att numera och med hänsyn till de förändrade förhållanden, som inträdt till följd af lagarna den 20 juni 1890 angående ändringar i strafflagen och den 29 juli 1892 angående straffarbete och fångelsestraffs verkställande i enrum, nytt centralfångelse för qvinnor i stället för det å Norrmalm befintliga icke erfordras. Styrelsen har nemligen tänkt sig, att med verkställigheten af straffarbete, fångelsestraff och tvångsarbete ådömdt *qvinnor* bör för framtiden ordnas sålunda:

att fångelsestraff och straffarbete till och med två år verkställas, såsom hittills varit vanligt, å läns-cellfångelserna, samt hvad angår qvinnor, dömda i Stockholms stad, å cellfångelset i Stockholms län;

att qvinnor, dömda till straffarbete öfver två år eller på lifstiden, för undergående af det enrumsstraff, hvartill de vid strafftidens början skola hållas, intagas: de som hafva att undergå längsta tids enrumsstraff å cellfångelset i Stockholms län, och de öfriga å två eller tre länsfångelser, ett i södra, ett i vestra och, om så behöfves, ett i norra delen af riket;

att qvinnor, som hafva att i gemensamhetsfångelse aftjena sista delen af dem ådömdt straffarbete, intagas å centralfångelset i Göteborg;

samt att qvinnor, dömda till tvångsarbete, försändas till nuvarande centralfångelset i Norrköping, hvilket förty bör förändras till tvångsarbetsanstalt.

I den motivering, som fångvårdsstyrelsen bifogat sitt sålunda afgifna förslag, har styrelsen framlagt en beräkning af det antal celler, som med hänsyn till nu gällande lagstiftning kan anses vara i rikets fångelser erforderligt för olika slag af fångar, äfvensom af det antal celler, som nu finnes i fångelserna tillgängligt.

Utaf denna beräkning framgår, att i läns- och kronocellfångelserna — med nu gällande regler för deras användande — ett antal af 171 celler kan antagas vara ledigt; och har styrelsen ansett, att dessa lediga celler lämpligast böra användas för verkställighet af längre tids enrumsstraff, som *qvinnor* hafva att undergå, för hvilket ändamål jemväl nämnda

cellantal kan antagas blifva fullt tillräckligt. Styrelsen förmäler sig ock redan hafva i viss mån infört en dylik anordning, i det styrelsen förordnat, att länsfängelserna i Stockholm, Upsala, Kalmar och Mariestad skola från 1893 års början användas för aftjenande af sådant enrumsstraff.

I sammanhang härmed anmäler styrelsen, att för verkställighet af längre tids enrumsstraff, som *män* hafva att undergå, erfordras ökad cellantal, och hemställer styrelsen förty, att 120 dylika celler — dag- och nattceller af rymligare beskaffenhet — måtte anordnas vid nuvarande centralfängelset å Nya varfvat.

Hvad derefter angår fångar, som hafva att i gemensamhetsfängelse aftjena sista delen af dem ådömdt straffarbete, så har för undvikande af logementssystemet med dess skadliga och demoraliserande inflytelser ansetts nödigt att för sagde fångar anordna nattceller. Dylika nattceller finnas i tillräckligt antal för *män*, men saknades alldeles för *qvin- nor*. För dessa qvinliga straffångar anser styrelsen ett antal af 60 nattceller vara erforderligt, och föreslår därför, att dylika inredas vid centralfängelset i Göteborg. Efter en dylik anordning skulle nämnda fängelse blifva landets enda centralfängelse för qvinnor; i anledning hvaraf och då Riksdagen i sin skrifvelse den 20 maj 1892 uttalat sig för lämpligheten deraf, att olika kategorier qvinnofångar förvarades skilda från hvarandra och ej sammanfördes i ett enda fängelse, styrelsen velat fästa uppmärksamheten derå att, om före tillkomsten af 1892 års lag om enrumsstraffets utsträckning en sådan fördelning af qvinnofångar på tre qvinnofängelser, som dittills egt rum — nemligen att de som enligt 14 kap. 22, 23 och 24 §§ strafflagen voro dömda till straffarbete öfver två år från sydliga delarne af riket intogos vid centralfängelset i Göteborg och från nordliga delarne af riket vid centralfängelset å Norrmalm samt de som voro dömda för förfalskning, rån, mordbrand och stöld vid centralfängelset i Norrköping — varit synnerligen lämplig, numera och sedan enrumsstraffet blifvit utsträckt till 4 år behof icke förefinnes af mer än ett centralfängelse för qvinnor, enär antalet af de qvinnor, som enligt nyss nämnda paragrafer i strafflagen dömas till straffarbete i öfver fyra år och således hafva att i gemensamhetsfängelse aftjena någon del af strafftiden, är försvinnande litet och har uppgått i medeltal till allenast en om året.

Hvad slutligen angår nattceller för dem, som hafva att undergå tvångsarbete, så finnas dylika för *manliga* tvångsarbetsfångar, men saknas för *qvinliga*. Styrelsen föreslår därför, att för sistnämnda fångar anordnas en tvångsarbetsanstalt å nuvarande centralfängelset i Norrköping

med 162 nattceller och med sådana anordningar i öfrigt, att straffade och ostraffade skiljas från hvarandra jemväl under arbetet om dagen.

De af fängvårdsstyrelsen på grund af nu anförda förhållanden föreslagna byggnadsarbeten äro alltså:

1:o) uppförande af nytt cellfängelse för Stockholms län;

2:o) anordnande vid centralfängelset å Nya varfvet af omkring 120 dag- och nattceller af rymligare beskaffenhet; samt

3:o) inredande vid centralfängelserna i Göteborg och Norrköping af nattceller, 60 vid det förra och 162 vid det senare fängelset.

I fråga om det föreslagna nya cellfängelset för Stockholms län har fängvårdsstyrelsen anført bland annat, att detsamma, på sätt ofvan är antydt, skulle blifva straffängelse dels för qvinnor från hela riket, hvilka hade att aftjena längsta tids enrumsstraff, och dels för qvinnor från Stockholms stad, dömda till straffarbete i två år och derunder eller till fängelse; att såsom en följd häraf detta fängelse, som blefve af ungefärligen samma storlek som det nuvarande, icke blefve tillräckligt för inrymmande af de länet tillhörande manspersoner, som dömdes till fängelsestraff eller straffarbete i två år och derunder, hvadan nödigt blefve att låta dessa förflyttas till något närbeläget cellfängelse; att det emellertid redan för länge sedan visat sig omöjligt att med hänsyn till straffångar vidhålla det i öfrigt från fängvårdssynpunkt längesedan föråldrade systemet, att lägga länsindelningen till grund för fängfördelningen, hvadan vid sagda, i fråga om snart sagdt alla rikets länsfängelser vid upprepade tillfällen under många år förekommande förhållande ingen anmärkning torde vara att göra; att Stockholms länsfängelse sålunda komme att inrymma, utom förutnämnda qvinnor, de länet tillhörande män och qvinnor, som vore under tilltal för brott eller häktade för lösdrifveri eller hvilka hade att i stället för böter undergå förvandlingsstraff; att, då fängelset sålunda skulle blifva ett fängelse hufvudsakligen för qvinnor, detsamma borde erhålla den konstruktion, att en afdelning deraf afsåges ensamt för qvinnor med uteslutande qvinlig bevakning, samt den andra afdelningen för män under manlig bevakning; samt att, då antalet män, häktade för brott eller för aftjenande af förvandlingsstraff för böter, under sistförflutna tre år icke öfverstigit 17, mansafdelningen ansetts kunna in-skränkas till 30 celler, under det att den öfriga delen af fängelset med 72 celler skulle inrymma qvinnor.

Till samtliga de ifrågasatta byggnads- och inredningsarbetena har fängvårdsstyrelsen låtit uppgöra fullständiga ritningar och kostnadsförslag, enligt hvilka arbetena beräknats kräfva en kostnad af:

för nya cellfängelset för Stockholms län	kr. 300,000: —
» centralfängelset å Nya varfvet	» 180,000: —
» » i Göteborg	» 58,000: —
» » » Norrköping	» 103,500: —

eller tillhopa kr. 641,500: —,

för hvilket belopp tillgångar skulle finnas i

dels de af direktionen öfver barnhusinrättningen i dess anbud utfästa ersättningsbelopp tillhopa	kr. 612,500: —
dels influtna och reserverade samt till den 1 december 1896 inflytande hyresmedel för uthyrda delar af det af fångvården disponerade området i kvarteret Barnhuset	» 29,000: —

tillhopa kr. 641,500: —,

hvadan något särskildt anslag derutöfver icke skulle erfordras.

Slutligen har fångvårdsstyrelsen uppgifvit, att genom indragning af centralfängelset å Norrmalm komme att beredas en besparing i fångvårdsutgifter, som enligt en hos styrelsen uppgjord beräkning skulle uppgå till omkring 18,000 kronor årligen.

Fångvårdsstyrelsen har i anledning af hvad sålunda anförts hemställt, att Eders Kongl. Maj:t behagade *dels* godkänna det af direktionen öfver allmänna barnhusinrättningen i dess skrifvelse af den 23 augusti 1894 gjorda erbjudande med dervid fästa vilkor samt bemyndiga styrelsen ej mindre att på därför bestämda terminer uppbära de medel, tillsammans 612,500 kronor, som bemälda direktion förbundit sig betala, än äfven att vidtaga de åtgärder, som erfordras för lagfart af det till statsverket öfverlätna tomtområdet i kvarteret Domherren, *dels* fastställa de öfverlemnade ritningarna och kostnadsförslagen till nytt cellfängelse för Stockholms län, att uppföras å förberörda tomt, samt till ombyggnad och ominredning af centralfängelserna å Nya varfvet, i Göteborg och i Norrköping; *dels* slutligen bemyndiga styrelsen att för utförande af ifrågasvarande byggnadsarbeten använda förenämnda af direktionen öfver barnhusinrättningen utfästa ersättning, 612,500 kronor, jemte influtna och inflytande hyresmedel för utarrenderad mark vid centralfängelset å Norrmalm, 29,000 kronor, samt att vid arbetenas utförande vidtaga de mindre väsentliga afvikelser från ritningarna, som kunde finnas nödiga och ändamålsenliga samt låte sig utföra, utan att den för arbetena i deras helhet beräknade kostnadssumma öfverskredes.

Öfver fångvårdsstyrelsens sålunda gjorda framställning, såvidt den angår förslag om nytt cellfångelse för Stockholms län, har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i nämnda län afgifvit underdånigt utlåtande, deri hufvudsakligen anförts: att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande aldrig ifrågasatt vare sig länsfängelsets förflyttning eller dess ombyggnad, då det å sin nuvarande plats har ett särdeles fördelaktigt läge och är i tillfredsställande skick; att emellertid, då fångvårdsstyrelsen af skäl, hvilka det låge utom Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes befogenhet att bedöma, ansett en flyttning af länsfängelset synnerligen önskvärd, och Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande insåge svårigheten att för fångelset numera erhålla lämplig plats inom hufvudstaden, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke ville afstyrka förslaget om länsfängelsets förläggande till kvarteret Domherren, om än afståndet derifrån till länsstyrelsens arbetslokaler vore betydligt större än från det nuvarande länsfängelset, och den täta förbindelse, hvilken måste ega rum mellan länsstyrelsen och länsfängelset, komme att i väsentlig mån försvåras; att enligt de uppgjorda ritningarna det nya fångelsets inredning syntes blifva ganska ändamålsenlig för den uppgift detsamma skulle för framtiden erhålla; att emellertid det nya fångelset endast med afseende å ungefär en tredjedel af sitt utrymme skulle komma att användas som länsfångelse och för öfrigt samt hufvudsakligen blifva ett centralfångelse för qvinnor, och att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande hyste en viss tvekan, huruvida det af fångvårdsstyrelsen beräknade antalet af 30 celler för manliga fångar komme att under alla förhållanden blifva tillräckligt, hvadan Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande såge sig manad hemställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes förklara det nya fångelset skola, så långt behofvet kräfde, användas för länets räkning i första rummet, utan att fångelsets egenskap att tillika vara centralfångelse finge i sådant afseende verka hindrande; att i sammanhang härmed Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande jemväl ville erinra, att, äfven om, såsom fångvårdsstyrelsen anført, systemet att lägga länsindelningen till grund för fångfördelningen kunde anses föråldradt, det nya system, som fångvårdsstyrelsen syntes vilja tillämpa med afseende på länsfängelset, och enligt hvilket fångelset skulle för länets räkning få användas endast för häktade och dem som aftjenade böter, under det att äfven de kortaste omedelbarligen ådömda fångelsestraff skulle verkställas å annan ort, kunde i vissa fall föranleda afsevärda olägenheter, hvadan Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande hoppades, att, hvad Stockholms län anginge, fångar, dömda till kortare tids straff, ej skulle för straffets undergående försändas till annat fångelse utom länet än i hufvudstaden eller möjligen

i Upsala stad, och att hinder ej måtte möta för straffets verkställande å länets fängelse, såvida utrymmet der sådant medgåfve; samt att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande emot ritningarna endast hade en obetydlig erinran, som lätt kunde vid byggnadens uppförande tillmötesgå.

I särskildt på Eders Kongl. Maj:ts pröfning beroende ärende har direktionen öfver allmänna barnhusinrättningen i underdånighet anhållit om Eders Kongl. Maj:ts godkännande af dels ofvan omnämnda af direktionen med Stockholms stad den 2 maj 1894 ingångna kontrakt, dels ock den af direktionen i skrifvelsen till fängvårdsstyrelsen af den 23 augusti 1894 gjorda utfästelse; och har öfverintendentsembetet i underdånigt utlåtande öfver berörda anhållan anført bland annat, att vilkoren för de ifrågakända tomtutbytena syntes öfverintendentsembetet vara för kontrahenterna å ömse sidor förmånliga, och att öfverintendentsembetet tillstyrkte nädigt bifall till direktionens berörda framställning.

Det förslag, som fängvårdsstyrelsen sålunda framlagt till slutlig lösning af den sedan flera år tillbaka på dagordningen stående frågan om bättre ordnande af förhållandena vid centralfängelset å Norrmalm, synes mig antagligt. Högre ersättning för statsverkets rätt till den nuvarande fängelsetomten å Norrmalm än den af direktionen öfver allmänna barnhusinrättningen nu erbjudna läser ej kunna med skäl ifrågasättas, och de nya anordningar, som krävas för att ersätta fängelserna å Norrmalm, blifva af de sålunda inflytande medlen fullt betäckta, hvadan särskildt anslag derför ej erfordras. De af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län i vissa hänseenden befarade olägenheter af fängvårdsstyrelsens plan för det nya länsfängelsets användning lära kunna genom lämpliga bestämmelser förekommas. För förslaget genomförande erfordras emellertid Riksdagens samtycke till dels afhändandet af statsverkets rätt till den nuvarande fängelsetomten, dels användandet af den till staten upplåtna nya tomten till byggnadsplats för Stockholms länsfängelse, dels ock användandet af de genom aftalet med direktionen öfver allmänna barnhusinrättningen inflytande medel till byggnads- och andra arbeten af den art fängvårdsstyrelsen föreslagit. Sedan dylikt samtycke erhållits, torde jag få inför Eders Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla frågan om godkännande af de utaf fängvårdsstyrelsen insända ritningar och om de åtgärder i öfrigt, som kunna finnas i ärendet erforderliga.

Jag hemställer alltså, att Eders Kongl. Maj:t behagade i nådig proposition föreslå Riksdagen att medgifva:

dels att oinskränkt egande- och dispositionsrätt till tomten n:o 17 kvarteret Barnhuset må till allmänna barnhusinrättningen i Stockholm upplåtas mot vederlag af ej mindre den i statsrådsprotokollet omförmälda tomt inom kvarteret Domherren än äfven ett kontant belopp af 597,500 kronor samt på de vilkor i öfrigt, som finnas upptagna i direktionens öfver allmänna barnhusinrättningen skrifvelse till fängvårdsstyrelsen af den 23 augusti 1894;

dels att å nämnda tomt inom kvarteret Domherren må uppföras nytt cellfängelse för Stockholms län;

dels ock att till betäckande af byggnadskostnaden för nämnda nya länsfängelse, beräknad till 300,000 kronor, samt af kostnaderna för nödiga byggnads- och inredningsarbeten vid centralfängelserna å Nya varfvet samt i Göteborg och Norrköping, hvilka kostnader ansetts komma att uppgå till 341,500 kronor, må användas — jemte influtna och inflytande hyresmedel för vissa uthyrda delar af tomten n:o 17 i kvarteret Barnhuset till belopp af 29,000 kronor — de medel, tillhopa utgörande 612,500 kronor, som komma att inflyta till följd af uppgörelsen med allmänna barnhusinrättningen.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Gilljam, yttrade: »Jemte det jag biträder den af chefen för justitiedepartementet nu gjorda hemställan, får jag, under förutsättning att Riksdagen medgifver det ifrågasatta afhändandet af statsverkets rätt till den nuvarande fängelse-tomten å Norrmalm, förklara mig sinnad tillstyrka Eders Kongl. Maj:t att godkänna ej mindre det mellan direktionen öfver allmänna barnhusinrättningen med Stockholms stad den 2 maj 1894 ingångna kontrakt samt afhändandet från barnhusinrättningen af viss i kontraktet omförmäld mark, än äfven direktionens i skrifvelse den 23 augusti 1894 till fängvårdsstyrelsen gjorda utfästelse.»

Jemväl öfrige ledamöter af statsrådet biträdde hvad föredragande departementschefen hemstält;

och behagade Hans Maj:t Konungen i nåder bifalla samma hemställan, i anledning hvaraf proposition skulle till Riksdagen aflåtas af det innehåll bil. litt. B vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

Carl Boheman.